

Kuluttaja-asiamiehen ohjeita

KULUTUSLUOTTO TAVAROIDEN JA PALVELUIDEN MARKKINOINNISSA

Kulutusluottoja ovat kaikki elinkeinonharjoittajan kuluttajille tarjoamat luotot luottomuodosta, luoton määrästä, luottoajasta ja luoton käyttötarkoituksesta riippumatta. Tässä ohjeessa keskitytään markkinointiin, jossa luottoa tarjotaan tavaroiden ja palveluiden oston rahoittamiseksi.

Kuluttajansuojalain 7 luku koskee kulutusluottoja

Kulutusluottojen markkinoinnista on omat säännöksensä kuluttajansuojalaissa. Laki sääntelee kaikkia elinkeinonharjoittajien kuluttajille tarjoamia luottoja. Säännösten mukaan elinkeinonharjoittajan on markkinoinnissa annettava kuluttajalle tiettyjä tietoja kulutusluotosta, jotta kuluttaja voi asiallisin perustein arvioida kannattaako hänen ottaa luottoa ja mikä eri luottovaihtoehdoista on hänelle edullisin. Kuluttajansuojalain 7 luvussa luotot on jaettu kertaluottoihin ja tililuottoihin, joita koskevat osittain eri säännökset.

Pääsäännöt kulutusluoton markkinoinnissa

Ensimmäisen pääsäännön mukaan luoton - kertaluoton tai tililuoton - tarjoaminen ei saa hallita tavaran tai palvelun mainosta. Luoton myöntäminen ei saa olla mainostekstin pääotsakkeena. Luottoa ei saa myöskään muutoin - sanallisesti tai kuvallisesti - nostaa mainoksen pääsisällöksi.

Luoton hallitsevuus on ollut esillä

esimerkiksi markkinatuomioistuimen päätöksessä 1988:6. Päätös koski automainoskampanjaa, jossa luotto esitettiin automainosten pääsanomana. Lehdissä julkaistiin alakkain rahoitusyhtiön ja autoliikkeen ilmoituksia, jotka kuluttajan kannalta muodostivat yhden kokonaisuuden. Luottoa koskevat tiedot oli sommiteltu niin, että kuluttajan huomio kiinnittyi ensimmäiseksi niihin. Ilmoituksen yläosan otsikko koski luottoa ja keskelle ilmoitusta oli suurella tekstillä painettu korkoprosentti. Tässä osassa ilmoitusta autoista mainittiin vain nimet, muu sisältö koski tarjottavaa luottoa. Radiomainoksissa autoista mainittiin vain nimet ja koko muu asiasisältö koski tarjottua luottoa.

Kuluttaja-asiamies on usein puutunut luoton hallitsevuuteen, mm. ratkaisussaan 91/40/634. Ratkaisu koski automainosta, jonka pääotsakkeena oli luottokorko. Mainoksessa korostettiin luotonsaantimahdollisuutta ja itse autosta annetut tiedot jäivät vähäisiksi. Lisäksi mainoksessa jätettiin kertomatta yksilöidyn automallin luottohinta, vaikka käteishinta

ilmoitettiin.

Toisen pääsäännön mukaan markkinoinnissa on ilmoitettava kulutusluoton todellinen vuosikorko prosenttilukuna vähintään yhden desimaalin tarkkuudella aina, kun luottoaika on yli kolme kuukautta.

Jos markkinoinnissa ainoastaan mainitaan mahdollisuus saada kulutusluottoa esimerkiksi luettelemalla maksuvälineiksi kelpaavat luottokortit tai mainitaan osamaksumahdollisuus, ei todellista vuosikorkoa tarvitse ilmoittaa. Heti kun luottoehdoista mainitaan jotain, esimerkiksi luottoajan pituus tai kuukausierän suuruus, on todellinen vuosikorko ilmoitettava. Ei siis ole sallittua markkinoida “maksuaikaa 36 kuukautta” ilmoittamatta todellista vuosikorkoa. Todellisen vuosikoron ilmoittamisvelvollisuutta ei poista se, että mainoksessa kerrotaan markkamääräiset luottokustannukset.

Todellisella vuosikorolla tarkoitetaan korkoprosenttia, joka saadaan laskemalla kaikki luottokustannukset vuosikorkona luoton määrälle lyhenykset huomioon ottaen. Kerta- ja ti-

liluoton vuosikoron laskemiseen on omat laskentakaavansa kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksissä.

Todellinen vuosikorko on ilmoitettava selkeästi, eikä esimerkiksi nimelliskorkoa saa erityisesti korostaa. Tämä tarkoittaa todellisen vuosikoron ilmoittamista huomioon ottaen samanveroisena kuin muutkin luotosta kerrotut tiedot.

Kertaluoton markkinointi

Tiettyä yksilöityä tavaraa tai palvelua markkinoitaessa, on aina ilmoitettava myyntihinta. Tähän velvoittaa asetus kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamisesta markkinoinnissa. Jos samalla tarjotaan kertaluottoa, on aina ilmoitettava myös luottohinta. Luottohinta tarkoittaa käteishinnan ja luottokustannusten yhteismäärää.

Todellinen vuosikorko on ilmoitettava aina, kun luottoaika on yli kolme kuukautta ja luoton määrä on vähintään 1000 markkaa eli 168,19 euroa. Jos elinkeinonharjoittaja myöntää luottoa erilaisin ehdoin, todellisen vuosikoron ja luottohinnan voi ilmoittaa hänen tarjoamiensa tavanomaisten luottoehtojen mukaisena esimerkkinä. Tällöin on myös pisimmästä maksuaikavaihtoehdosta esitettävä esimerkki. Esimerkillä kerrotaan, miten luottohinta muodostuu. Lisäksi on muistettava, että todellisen vuosikoron laskemisessa on otettava huomioon kaikki luottokustannukset.

Jos luoton myöntämisen edellytyksenä on tavaran tai palvelun vakuuttaminen, on tästä ja vakuutusmaksuista ilmoitettava markkinoinnissa.

Tililuoton markkinointi

Tililuoton markkinoinnissa todellinen vuosikorko on ilmoitettava aina, kun luottoaika on yli kolme kuukautta. Koska tililuotto on jatkuva kulutusluottoa esimerkiksi luottokorttiluottoa, todellinen vuosikorko ilmoitetaan esimerkkinä, joka kuvaa koko kysymyksessä olevan

luottokorttijärjestelmän tyypillistä käyttöä. Tämä esimerkki valitaan ja todellinen vuosikorko lasketaan tililuottoa käyttävien kuluttajien keskimääräisen todellisen luottovelan eli luottojärjestelmän todellisen tyypillisen luottomäärän perusteella. Korkotiedon yhteydessä on myös aina ilmoitettava laskennassa käytetty tyypillinen luottomäärä.

Kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksen (874/86) mukaan tyypillisenä luottomääränä pidetään 200 euroa, jos tililuottoa käyttävien kuluttajien keskimääräinen jatkuva luottovelka eli luottojärjestelmän todellinen tyypillinen luottomäärä on enintään 400 euroa. Jos keskimääräinen jatkuva luottovelka on enemmän kuin 400 euroa, pidetään tyypillisenä luottomääränä 600 euroa. Jos asiakkaiden keskimääräinen jatkuva luottovelka olennaisesti ylittää 600 euroa, saa koron laskea todellisen keskimääräisen jatkuvan luottovelan mukaan.

Tililuoton kytkeminen tiettyyn ostokseen

Yhä useammin myös tililuottoa tarjotaan siten, että sillä rahoitetaan tietyn tavaran tai palvelun ostaminen.

Tällöin markkinoinnissa on kerrottava ymmärrettävästi ja riittävän näkyvästi, että tarjottava luotto on tililuottoa. Tililuoton tyypillistä käyttöä kuvaava esimerkki on esitettävä mainosesitteen yms. jokaisella sivulla ja riittävän selkeästi. Esimerkissä kerrotaan tililuoton todellinen vuosikorko ja laskennassa käytetty tyypillinen luottomäärä sekä luottokorttijärjestelmän nimi.

Mainoksessa voi ilmoittaa tuotteen (kuvan tai muun esittelyn) yhteydessä käteishinnan ohella luottohinnan, kuukausierän suuruuden ja niiden lukumäärän. Yksittäistä tietoa, esim. kuukausierää, ei saa kuitenkaan suhteettomasti korostaa. (Markkinatuomioistuimen päätös 1986:9)

Muut luoton markkinointia koskevat säännöt

Kaikkeen luoton markkinointiin sovelletaan myös kuluttajansuojalain 2 luvun markkinointisäännöksiä. Luoton markkinointi ei saa olla hyvän tavan vastaista, sopimatonta tai sisältää harhaanjohtavia tai totuudenvastaisia tietoja.

"Koroton luotto"

Luotto, josta maksetaan luottokustannuksia - millä nimikkeellä tahansa - ei ole koroton. Jos käteishinta ja luottohinta eroavat toisistaan, ei luottoa voi mainostaa korottomana. Tällainen markkinointi olisi harhaanjohtavana kuluttajansuojalain 2 luvun 2 §:n vastaista.

Luottoa voi mainostaa korottomana ainoastaan, silloin kun käteishinta ja luottohinta ovat samansuuruiset. Lisäksi edellytetään, että luottotarjous on voimassa korkeintaan kuukauden tai tarjous koskee vain tiettyjä, yksilöityjä tuotteita.

Markkinatuomioistuimen päätös 1987:7 ja kuluttaja-asiamiehen kannanotto (87/40/397).

Muita esimerkkejä

Esimerkkejä kuluttajansuojalain markkinointisäännösten soveltamisesta kulutusluoton markkinointiin:

- Jos luottoa ei myönnetä hyödykkeen koko hinnalle ja asia jätetään kertomatta, on markkinointi harhaanjohtavaa (KA 95/41/0130).
- Jos luottoa on mahdollisuus olla lyhentämättä joinakin kuukausina, ei näitä kuukausia voi markkinoida maksuvapaina, jos näiltä kuukausilta kuitenkin peritään korko. Lyhennysvapaiden ja maksuvapaiden kuukausien ero on tuotava selkeästi esiin, koska maksuvapaina kuukautena asiakas ei maksa korkoa eikä muita luottokustannuksia (KA 95/41/0250).
- Luottokorttiluottoa ei saa mark-

kinoida niin, että kuluttajalle lähetetään kotiin ilman pyyntöä luottokortti, joka on aktivoitavissa pelkästään sopimuksen allekirjoittamisella (KA 90/41/1416).

- Kuluttajien houkuttelemisen luottosuhteeseen lupaamalla erilaisia alennuksia, hyvityksiä tai vastikkeettomia etuja tilin avaajille, on epäasiallista vaikuttamista kuluttajien päätöksentekoon

(KA 91/40/924)

- Todellinen vuosikorko on ilmoitettava selkeästi nimelliskorkoa erityisesti korostamatta. Kun todellisen vuosikoron ilmoittamisen tarkoitus on nimenomaan tarjota kuluttajalle mahdollisuus vertailla luoton kokonaiskustannuksia, on markkinoinnissa korostettava juuri todellista vuosikorkoa eikä nimelliskorkoa. Nimelliskorkoa ei saa korostaa esimerkiksi esittämällä se suuremmalla tekstikoolla kuin todellinen vuosikorko. (KA 93/40/881).

TIIVISTELMÄ

1. Luoton tarjoaminen ei saa hallita mainosta, kun luottoa mainostetaan yhdessä tavaroiden tai palvelusten kanssa.
2. Kun mainostetaan yksilöityä tuotetta ja samalla tarjotaan kertaluottoa, mainoksessa on kerrottava tuotteen käteishinta ja luotosta seuraavat tiedot:
 - Todellinen vuosikorko xx,x %
 - Luottohinta x.xxx €
3. Jos mainostettua kertaluottoa myönnetään asiakkaille erilaisin ehdoin, mainoksessa kerro-

taan esimerkkinä tavallisimmin myönnetyn luoton ehdoista seuraavat tiedot:

- Todellinen vuosikorko xx,x%
- Luottomäärä xx.xxx €
- Luottoaika xx kk
- Luottohinta xx.xxx €

Jos maksuaika vaihtelee, on mainoksessa kerrottava edellä mainitut tiedot myös pisimmän takaisinmaksuajan mukaan laskettuina.

4. Tililuotosta on mainoksessa kerrottava seuraavat tiedot:

- Todellinen vuosikorko xx,x%
- Luottomäärä xx.xxx €

Luottomääräksi ilmoitetaan mainostetulle tililuotolle tyypillinen määrä.

Kulutusluottoja koskevat säännökset

Kuluttajansuojalain 2 luvun markkinointisäännökset (38/78)

- Kuluttajansuojalaki, 7 luku kulutusluotot (385/86, muutokset 85/93)
- Asetus eräiden kuluttajansuojalain 7 luvun säännösten soveltamisesta koskevista poikkeuksista (1602/93)
- Kauppa- ja teollisuusministeriön päätös kuluttajansuojalain 7 luvun eräiden säännösten soveltamisesta (874/86, muutokset 661/94, 4/00 ja 608/01)
- Lisää kuluttaja-asiamiehen ohjeita www.kuluttajavirasto.fi

Määritelmiä

Kulutusluotto on laina, maksunlykäys tai muu vastaava taloudellinen järjestely, jonka elinkeinonharjoittaja sopimuksen mukaan myöntää tai lupaa myöntää kuluttajalle. Jatkuvasti toimitettavien hyödykkeiden - kuten veden ja sähkön - hinnan maksamista sopimuksen mukaisissa maksuerissä ei kuitenkaan pidetä

kulutusluottona.

Tililuotto on jatkuva kulutusluotto, jossa luotonantajan saatava vaihtelee sen mukaan, kuinka paljon luottoa tosiasiallisesti käytetään. Tililuotto voi olla esimerkiksi luottokorttiluotto.

Kertaluotto on muu kuin tililuotto, ja siinä luotonantajan saatava voidaan laskea jo sopimusta tehtäessä. Kertaluottoa on esimerkiksi osamaksuluotto.

Hyödykesidonnainen luotto tarkoittaa tavaran tai palvelun hankkimiseksi myönnettävää luottoa. Luotonantajana voi olla esimerkiksi myyjä tai rahoitusyhtiö.

Käteishinta on hinta, jolla tavaran tai palvelun saa, jos maksaa sen käteisellä.

Luottohinta on käteishinnan ja luottokustannusten yhteismäärä.

Nimelliskorko on sopimuksessa mainittu luoton vuotuinen korko.

Luottokustannukset ovat niiden korkojen, kulujen ja muiden maksujen yhteismäärä, joka kuluttajan on luottosuhteen perusteella maksettava. Luottokustannuksia ovat mm. nimelliskorko, tilinavausmaksu, osamaksulisä, leimavero, tilinhoito- ja käsittelymaksut, pankkitakausprovisio. Myös käteisasiakkaille yleisesti myönnettävät alennukset lasketaan luottokustannuksiksi, samoin luottovakuutus, jonka luotonantaja asettaa luoton myöntämisen edellytykseksi. Vakuutusmaksuja vapaaehtoisesta luototetun tavaran vakuuttamisesta ei katsota luottokustannuksiksi.

Todellinen vuosikorko on korkoprosentti, joka saadaan laskemalla edellä mainitut luottokustannukset luoton määrälle lyhennykset huomioon ottaen. Todellisen vuosikoron avulla kuluttaja voi verrata eri luottovaihtoehtojen kustannuksia, koska se kertoo käteishinnan ja luottohinnan kustannuseron. □